

2^ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
23/10/21

Κείμενο Ι

Πολιτιστικό αντάρτικο

Είναι εμφανές στις μέρες μας πως ο ιστός της κοινωνίας έχει διαρραγεί, η κοινωνική συνοχή φθίνει, τη στιγμή που ο καθένας αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ιδωμένο ως σχετιζόμενο με μια οθόνη ή εμπορούμενο από μια ουσία ή ένα οποιοδήποτε πάθος.

Ο πολίτης σήμερα είναι αποξενωμένος, αγχωμένος, εγκλωβισμένος μέσα στην θεοποίηση της οθόνης των έξυπνων κινητών (με την οπουδήποτε σύνδεση στο διαδίκτυο και τα εκατοντάδες εγκατεστημένα «παιχνίδια»), της τηλεοπτικής οθόνης (με την κομματική προπαγάνδα, τα ναρκισσιστικά ριάλιτι), της οθόνης του υπολογιστή και τις αμέτρητες επιλογές που αυτή προσφέρει μέσω του Διαδικτύου. Η οθόνη είναι η νέα θεά που υποκαθιστά εύκολα και άμεσα τις ανθρώπινες σχέσεις, την επαφή μας με τον «άλλον».

Παράλληλα, προκειμένου να καταπραΰνει τη ρουτίνα της καθημερινότητας, την οικονομική δυσχέρεια, τις προσωπικές ανασφάλειες, το βάνουσο της πολύωρης εργασίας ή της εξοντωτικής ανεργίας, ο σύγχρονος πολίτης καταφεύγει ανεμπόδιστα στην υποβοηθούμενη με ουσίες και τζόγο «διασκέδαση»: Το αλκοόλ ρέει άφθονο στην τουριστική μας «μπαρούπολη», ενώ σε κάθε γειτονιά υπάρχει κι ένα μικρό καζίνο. Με όλες αυτές τις «επιλογές», κατορθώνει να σκοτώσει το χρόνο του και συγχρόνως το νόημα της ύπαρξης του. Αναντίρρητα, αποδέχεται παθητικά τον τρόπο ζωής που του σερβίρεται.

Ακριβώς επειδή ο τρόπος αυτός του βίου είναι εισαγόμενος, η απάντηση μας πρέπει να είναι ενδογενής. Να έχει ταυτότητα τις εγχώριες τέχνες και τα ελληνικά γράμματα. Ο ατομικός-παθητικός χρόνος του ατόμου μπορεί να μετατραπεί σε συλλογικό-δημιουργικό, μέσω της δημιουργίας νέων χώρων συν-ύπαρξης, οάσεων στην έρημο της παγκοσμιοποίησης.

Για την απεξάρτηση από την οθόνη είναι αναγκαία μια Πολιτιστική ανάταση, χρειάζονται πόλοι δημιουργίας και δεκάδες «εκκλησίες τέχνης». Αυτοί οι πόλοι δεν έχει νόημα να χωροθετηθούν κεντρικά, σε κάποια ευρύχωρη αίθουσα ή σε κάποιο ανακαινισμένο κτήριο. Θα πρέπει να είναι δεκάδες και να είναι ακροβολισμένοι στις γειτονιές μιας πόλης, εκεί που κατοικούν οι άνθρωποι, σε απόσταση ανάσας από τα σπίτια τους. Τα αδιάθετα διαμερίσματα και άλλα κτήρια ιδιοκτησίας δήμων μαζί με εκατοντάδες «κοιμώμενα» τα απογεύματα και τα Σαββατοκύριακα σχολεία, όλη δηλαδή η ανεκμετάλλευτη κτηριακή υποδομή μπορεί και πρέπει να γίνουν τέτοιου είδους πόλοι.

Τοπικές βιβλιοθήκες, ομάδες ανάγνωσης, μαθήματα αρχαίων ελληνικών και ετυμολογίας, δημιουργική γραφή, θεατρικές παραστάσεις, κινηματογράφος (προβολές και πειραματισμός), μαθήματα βυζαντινής μουσικής, παραδοσιακών χορών (κυκλωτικών δηλαδή, όχι ατομικών ξεσπασμάτων), ομάδες λαϊκής τέχνης και χειροτεχνίας, ζωγραφική, γλυπτική, αγιογραφία, εκθεσιακοί χώροι, παρουσιάσεις βιβλίων, ομιλίες, συζητήσεις.

Πολλά μικρά χτυπήματα μπορούν να έχουν αποτέλεσμα ακόμα και όταν οι άλλοι βομβαρδίζουν. Ο σύγχρονος βομβαρδισμός τους που τροφοδοτεί τις εγωκεντρικές εκτονώσεις κουκουλώματος της ανασφάλειας θα είναι άστοχος όταν απεξαρτηθούμε από αυτόν.

Οφείλουμε, λοιπόν, να μετατρέψουμε την βιομηχανία ελεύθερου χρόνου σε «παιχνίδι σχέσεων» πολύτιμου χρόνου. Παρεμβάσεις ανθρωπιάς και δημιουργίας, αντίδοτο στην αποβλάκωση, την αυτοϊκανοποίηση, την κατρακύλα των υποβοηθημάτων. Το οικονομικό κόστος για τον Δήμο μικρό. Η πολιτική απόφαση αναγκαία.

Αναστασίου Τ., huffingtonpost.gr, 2019 (διασκευασμένο)

Κείμενο II

Η Κρύπτη

Απόμακρος
καθίσταμαι.
Ενδύομαι το πρόσωπο που είμαι.

Έγκλειστος
με το παράθυρο ανοιχτό.
Ν' αναπνέουν οι μνήμες οι σκληρές, που διαμένουν στις ρωγμές της ζωής μου.

Τριγύρω τα δέντρα κατάφορτα δάκρυα
που αργοκυλούν διαρκώς προς τα πίσω.

Γυρνούν με παράπονο στα βάθη του νου
να βρουνε στην κρύπτη τη μαύρη πληγή·

να την πνίξουν.

Κυριάκος Ευθυμίου, Κυρτός Αλατοπώλης, Εκδόσεις Εντευκτηρίου, 2015

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά τις απόψεις του συγγραφέα του **κειμένου I** σε 50-60 λέξεις, όπως αυτές διατυπώνονται στις τρεις πρώτες παραγράφους.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1^ο

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας τη λέξη «Σωστό», αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του **κειμένου I**, ή τη λέξη «Λάθος», αν όχι. Να επιβεβαιώσετε στη συνέχεια τις απαντήσεις σας με παραπομπές σε χωρία του κειμένου.

α. Η κοινωνική συνεκτικότητα ανθεί στις μέρες μας.

β. Τα τυχερά παιχνίδια και η χρήση ουσιών επιβεβαιώνουν τον παθητικοποιημένο τρόπο ζωής.

- γ. Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου με συλλογικότητες θα κοινωνικοποιήσει τον σύγχρονο πολίτη.
- δ. Ο συγγραφέας αποδίδει σε ξενόφερτες μόδες τη σύγχρονη αλλοτρίωση του ατόμου.
- ε. Οποιαδήποτε διαθέσιμη κτηριακή υποδομή είναι θεμιτό να γίνει αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους δήμους για τη στέγαση δομών εκτονωτικής διασκέδασης.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο

Ποια είναι η πρόθεση του συντάκτη στην τρίτη παράγραφο του **κειμένου I** («Παράλληλα, προκειμένου να καταπραΰνει...που του σερβίρεται»); Με ποιες γλωσσικές επιλογές – αρκούν τρεις-υπηρετεί την πρόθεση αυτή; Να αιτιολογήσετε την επιλογή τους.

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο

α) «Να μετατρέψουμε την βιομηχανία ελεύθερου χρόνου σε παιχνίδι σχέσεων». Να αναπτύξετε το μήνυμα του συγγραφέα του **κειμένου I** με δικά σε λόγια σε 60-80 λέξεις.

Μονάδες 10

β) Να εξηγήσετε τη χρήση σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις:

- *εγκατεστημένα «παιχνίδια»*, εισαγωγικά - 2^η παράγραφος
- *(με την κομματική προπαγάνδα, τα ναρκισσιστικά ριάλιτι)*, παρένθεση - 2^η παράγραφος
- *στην υποβοηθούμενη με ουσίες και τζόγο «διασκέδαση»: Το αλκοόλ ρέει άφθονο στην τουριστική μας «μπαρούπολη»*, άνω και κάτω τελεία και εισαγωγικά – 3^η παράγραφος
- *μπορεί να μετατραπεί σε συλλογικό-δημιουργικό, παύλα* – 4^η παράγραφος

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Να παρουσιάσετε τη συναισθηματική διαδικασία που βιώνει το ποιητικό υποκείμενο, αξιοποιώντας τους κειμενικούς δείκτες (**κείμενο II**). Ποια είναι η προσωπική σας θέση για το θέμα που θίγει; Να απαντήσετε σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Ο συγγραφέας του **κειμένου I** υποστηρίζει ότι η οθόνη έχει υποκαταστήσει τις ανθρώπινες σχέσεις και ότι η «ίαση» θα έρθει μέσω μιας πολιτιστικής ανάτασης. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα κύρια προβλήματα της γενιάς σας και πώς νομίζετε ότι θα περιοριστούν; Να απαντήσετε με μία εισήγηση σε σχολικό συνέδριο (300-400 λέξεις).

Μονάδες 30